

بسرقت

جست‌وجو در سبایابی

ویندیسریا

چند نمونه مثال از بحث گزارشات سبایابی

۱ موجودی کالای در جریان ساخت ابتدا و پایان دوره صفر می باشد و بهای اولیه و بهای تبدیل برابر و هر کدام معادل ۴۰۰,۰۰۰ ریال بوده اند. سربار بر اساس ۱۰۰٪ دستمزد مستقیم جذب می شود. موجودی کالای ساخته شده پایان دوره ۲۰۰ واحد و ابتدای دوره صفر بوده است. طی دوره مذکور ۱۰۰۰ واحد کالا تکمیل شده است.

مطلوبست: محاسبه بهای تمام شده موجودی کالای ساخته شده پایان دوره، جمع هزینه های تولید و بهای تمام شده کالای فروش رفته.

اگر مواد مستقیم را با (a) و دستمزد مستقیم را با (b) و سربار ساخت را با (c) نشان دهیم رابطه های زیر برقرار است.

$$a+b+c=400000$$

چون در رابطه بالا b برابر با c می باشد می توان نتیجه گرفت که مواد مستقیم، دستمزد مستقیم و سربار ساخت هر کدام برابر با ۲۰۰,۰۰۰ ریال می باشد. بنابر این بهای تولید برابر با ۶۰۰,۰۰۰ ریال می شود.

حال برای بدست آوردن بهای موجودی پایان دوره و فروش رفته می بایست تعداد آنها را در بهای تولید هر واحد ضرب کنیم.

$$600000 \div 1000 = 600 = \text{تعداد تولید} + \text{بهای تولید} = \text{بهای تمام شده هر واحد}$$

$$120000 = 200 \times 600 = \text{بهای تمام شده موجودی کالای ساخته شده پایان دوره}$$

$$480000 = 800 \times 600 = \text{بهای تمام شده کالای فروش رفته}$$

در مثال بالا چون موجودی کالای در جریان ساخت اول و پایان دوره صفر بود (افزایش یا کاهش موجودی کالای در جریان ساخت نداریم) بهای تولید برابر با بهای کالای ساخته شده می شود اما اگر موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره نسبت به اول دوره افزایش یافت می بایست بهای افزایش یافته را از بهای تولید کسر کنیم تا بهای کالای ساخته شده بدست آید که در مثال ۷ توضیح داده می شود.

۲- افزایش موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره نسبت به ابتدای دوره ۴۰,۰۰۰ ریال و بهای اولیه و بهای تبدیل برابر و هر کدام معادل ۴۰۰,۰۰۰ ریال بوده اند. سربرابر اساس ۱۰۰٪ دستمزد مستقیم جذب می شود. موجودی کالای ساخته شده پایان دوره ۲۰۰ واحد و ابتدای دوره صفر بوده است. طی دوره مذکور ۱۰۰۰ واحد کالا تکمیل شده است.

مطلوبست: محاسبه بهای تمام شده موجودی کالای ساخته شده پایان دوره، جمع هزینه های تولید و بهای تمام شده کالای فروش رفته.

اگر مواد مستقیم را با (a) و دستمزد مستقیم را با (b) و سربرابر ساخت را با (c) نشان دهیم رابطه های زیر برقرار است.

$$a+b+c=400000$$

چون در رابطه بالا b برابر با c می باشد می توان نتیجه گرفت که مواد مستقیم، دستمزد مستقیم و سربرابر ساخت هر کدام برابر با ۲۰۰,۰۰۰ ریال می باشد. بنابر این بهای تولید برابر با ۶۰۰,۰۰۰ ریال می شود.

چون موجودی در جریان ساخت پایان دوره ۴۰,۰۰۰ ریال بیشتر شده است مشخص می شود که این مبلغ از بهای تولید طی دوره در حساب موجودی در جریان ساخت می باشد که بعد از تکمیل کالا به حساب کالای ساخته شده منظور می گردد بنابر این از مبلغ ۶۰۰,۰۰۰ ریال بهای تولید مبلغ ۴۰,۰۰۰ ریال به حساب موجودی در جریان ساخت و مبلغ ۵۶۰,۰۰۰ ریال به حساب موجودی کالای ساخته شده رفته است.

حال برای بدست آوردن بهای موجودی پایان دوره و فروش رفته می بایست تعداد آنها را در بهای تولید هر واحد ضرب کنیم.

$$560 = 560 \div 1000 = \text{تعداد تولید} + \text{بهای تولید} = \text{بهای تمام شده هر واحد کالای ساخته شده}$$

$$112000 = 200 \times 560 = \text{بهای تمام شده موجودی کالای ساخته شده پایان دوره}$$

$$448000 = 800 \times 560 = \text{بهای تمام شده کالای فروش رفته}$$

۳ - شرکت تولیدی آفتاب در طول سال ۹۰، ۸۰،۰۰۰ واحد محصول تولید کرده است. موجودی کالای در جریان ساخت اول و پایان دوره صفر است و در ابتدای سال موجودی کالای ساخته شده نداریم. هزینه های تولیدی طی دوره شامل مواد مستقیم ۸،۰۰۰،۰۰۰ ریال، دستمزد مستقیم ۶،۰۰۰،۰۰۰ ریال و سربار تولید ۶،۰۰۰،۰۰۰ ریال می باشد. اگر طی دوره ۶۱،۰۰۰ واحد کالا فروخته شده و تعداد ۳،۰۰۰ واحد کالا از بین رفته باشد مطلوبست:

الف) مقدار از بهای تمام شده که به هزینه منظور می شود.

ب) مقدار زبانی که در این دوره شناسایی می شود.

ج) مقدار از بهای تمام که به عنوان دارایی (کالای ساخته شده) در ترازنامه شرکا منظور می شود.

$$\text{بهای تولید} = ۶,۰۰۰,۰۰۰ + ۶,۰۰۰,۰۰۰ + ۸,۰۰۰,۰۰۰ = ۲۰,۰۰۰,۰۰۰$$

$$۲۵۰ = ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ \div ۸۰,۰۰۰$$

چون موجودی در جریان ساخت پایان دوره صفر است کل مبلغ بهای تولید بر تعداد تولید تقسیم می شود ولی اگر افزایش در موجودی در جریان ساخت داشتیم مبلغ افزایش یافته کسر می شد (به مثال قبل توجه کنید).

$$\text{الف)} \quad ۱۵,۲۵۰,۰۰۰ = ۶۱,۰۰۰ \times ۲۵۰ = \text{بهای تمام شده کالای فروش رفته (الف)}$$

$$\text{ب)} \quad ۷۵۰,۰۰۰ = ۳,۰۰۰ \times ۲۵۰ = \text{زیان}$$

$$\text{ج)} \quad ۴,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۶,۰۰۰ \times ۲۵۰ = \text{موجودی کالای ساخته شده}$$

با توجه به اینکه ۸۰،۰۰۰ واحد کالا تولید شده و تعداد ۶۱،۰۰۰ فروش رفته و تعداد ۳،۰۰۰ از بین رفته بنا بر این تعداد موجودی پایان دوره برابر با ۱۶،۰۰۰ می باشد (توجه کنید که تعداد موجودی ساخته شده ابتدای دوره صفر بوده است).

۴ - اطلاعات زیر در ارتباط با عملیات یک شرکت تولیدی که از نظام ادواری بهای تمام شده استفاده می کند در دست است:

موجودی مواد اول دوره	۱،۵۰۰ ریال	موجودی کالای در جریان ساخت اول دوره	۲،۵۰۰ ریال
موجودی کالای ساخته شده اول دوره	۳،۵۰۰ ریال	خرید مواد	۳۵،۰۰۰ ریال
هزینه حمل مواد خریداری شده	۱،۰۰۰ ریال	برگشت از خرید و تخفیفات	۱،۵۰۰ ریال
تخفیفات نقدی خرید	۲،۵۰۰ ریال	دستمزد مستقیم	۵۰،۰۰۰ ریال
هزینه های غیر مستقیم تولید	۶۴،۵۰۰ ریال	فروش	۳۰۰،۰۰۰ ریال
هزینه های توزیع و فروش	۱۷،۰۰۰ ریال	هزینه های عمومی و اداری	۱۸،۰۰۰ ریال
موجودی مواد آخر دوره	۴،۵۰۰ ریال	موجودی کالای در جریان ساخت آخر دوره	۵،۵۰۰ ریال
موجودی کالای ساخته شده آخر دوره	۶،۵۰۰ ریال		

مطلوبست: تهیه صورت بهای تمام شده کالای ساخته شده و نیز صورت بهای تمام شده کالای فروش رفته؟ (سوال سال ۸۵)

شرکت

گزارش مصرف مواد

برای دوره مالی منتهی به ...

۱,۵۰۰	موجودی مواد مستقیم در ابتدای دوره
	اضافه می شود:
۳۱,۰۰۰	خرید خالص طی دوره
۱,۰۰۰	هزینه حمل مواد خریداری شده
۳۳,۵۰۰	موجودی مواد آماه برای مصرف
	کسر می شود:
(۴,۵۰۰)	موجودی مواد مستقیم در پایان دوره
۲۹,۰۰۰	۳بهای مواد مستقیم مصرف شده

نکته: برای بدست آوردن خرید خالص می بایست تخفیفات نقدی خرید و برگشت از خرید و تخفیفات را از مبلغ خرید طی دوره کسر نماییم.

۲-جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده:

شرکت

جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده

برای دوره مالی منتهی به ...

۲,۵۰۰	موجودی کالای در جریان ساخت اول دوره
	اضافه می شود: جمع بهای ساخت
۲۹,۰۰۰	بهای مواد مستقیم مصرف شده
۵۰,۰۰۰	بهای دستمزد مستقیم
۶۴,۵۰۰	بهای سربار ساخت
۱۴۳,۵۰۰	جمع بهای ساخت
۱۴۶,۰۰۰	بهای تمام شده کالای در جریان ساخت طی دوره
	کسر می شود:
(۵,۵۰۰)	موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره
۱۴۰,۵۰۰	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره

۳- جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته:

شرکت

جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته

برای دوره مالی منتهی به

۳,۵۰۰	موجودی کالای ساخته شده ابتدای دوره اضافه می شود:
۱۴۰,۵۰۰	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره
۱۴۴,۰۰۰	بهای تمام شده کالای آماده فروش کسر می شود:
(۶,۵۰۰)	بهای تمام شده کالای ساخته شده پایان دوره
۱۳۷,۵۰۰	بهای تمام شده کالای فروش رفته طی دوره

۵- اطلاعات زیر از دفاتر شرکت آلفا استخراج شده است:

مواد خریداری شده ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال، دستمزد مستقیم ۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال و سربار ۱۵۰ درصد دستمزد مستقیم است.

اگر در طی دوره کالای در جریان ساخت، مواد اولیه و کالای ساخته شده به ترتیب ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال کاهش، ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال افزایش و ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال کاهش یافته باشد، بهای تمام شده کالای فروش رفته چند ریال است. (سوال سال ۸۴)

برای بدست آوردن بهای تمام شده کالای فروش رفته می بایست ابتدا گزارش مواد مصرفی و سپس جدول بهای کالای ساخته شده را تهیه کرد اما قبل از تهیه جدول ها چون مسئله بجای مانده اول و پایان دوره حساب ها، افزایش یا کاهش آن ها را داده است بنابر این بهترین کار این است که برای حساب هایی که افزایش آن ها را داده است فرض کنیم مانده اول دوره آن ها صفر و مانده پایان دوره آن ها همان مبلغ داده شده باشد و برای حساب هایی که کاهش آن ها را داده است مانده اول دوره آن ها را مبلغ داده شده گرفته و مانده پایان دوره آن ها را صفر فرض می کنیم.

۱- گزارش مصرف مواد:

شرکت

گزارش مصرف مواد

برای دوره مالی منتهی به

۰	موجودی مواد مستقیم در ابتدای دوره اضافه می شود:
۱۰,۰۰۰,۰۰۰	خرید خالص طی دوره
۰	هزینه حمل مواد خریداری شده
۱۰,۰۰۰,۰۰۰	موجودی مواد آماده مصرف کسر می شود:
(۳,۰۰۰,۰۰۰)	موجودی مواد مستقیم در پایان دوره
۷,۰۰۰,۰۰۰	بهای تمام شده مواد مستقیم مصرف شده

۲-جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده:

شرکت

جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده

برای دوره مالی منتهی به ...

۲,۰۰۰,۰۰۰	موجودی کالای در جریان ساخت اول دوره
	اضافه می شود: جمع بهای ساخت
۷,۰۰۰,۰۰۰	بهای مواد مستقیم مصرف شده
۸,۰۰۰,۰۰۰	بهای دستمزد مستقیم
۱۲,۰۰۰,۰۰۰	بهای سربار ساخت
<u>۲۷,۰۰۰,۰۰۰</u>	جمع بهای ساخت
۲۹,۰۰۰,۰۰۰	بهای تمام شده کالای در جریان ساخت طی دوره
	کسر می شود:
(۰)	موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره
<u>۲۹,۰۰۰,۰۰۰</u>	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره
	جدول را می توان در قالب یک رابطه نیز نشان داد:

موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره - جمع هزینه های ساخت طی دوره + موجودی کالای در جریان ساخت ابتدای دوره - بهای تمام شده کالای ساخته شده

$$۲,۰۰۰,۰۰۰ + ۲۷,۰۰۰,۰۰۰ - ۰ = ۲۹,۰۰۰,۰۰۰$$

۳-جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته:

شرکت

جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته

برای دوره مالی منتهی به ...

۱,۰۰۰,۰۰۰	موجودی کالای ساخته شده ابتدای دوره
	اضافه می شود:
۲۹,۰۰۰,۰۰۰	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره
۳۰,۰۰۰,۰۰۰	بهای تمام شده کالای آماده فروش
	کسر می شود:
(۰)	بهای تمام شده کالای ساخته شده پایان دوره
<u>۳۰,۰۰۰,۰۰۰</u>	بهای تمام شده کالای فروش رفته طی دوره

بنابر این بهای تمام شده کالای فروش رفته که در صورت حساب سود و زیان گزارش می شود مبلغ ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال خواهد بود.

۶- اطلاعات زیر در مورد برخی حساب های شرکت نگار در پایان سال ۱۳۸۴ در دست است:

موجودی مواد اول دوره ۲۰۰,۰۰۰ ریال، دستمزد مستقیم ۹۴۰,۰۰۰ ریال، سربار ۵۰۰,۰۰۰ ریال، کار در جریان ساخت اول دوره ۱۶۰,۰۰۰ ریال، کار در جریان ساخت پایان دوره ۲۴۰,۰۰۰ ریال، کالای ساخته شده اول دوره ۳۰۰,۰۰۰ ریال، کالای ساخته شده پایان دوره ۲۱۰,۰۰۰ ریال، موجودی مواد پایان دوره ۳۴۰,۰۰۰ ریال و بهای تمام شده کالای فروش رفته ۲,۰۵۰,۰۰۰ ریال. مطلوب است تنظیم صورت بهای تمام شده کالای ساخته شده برای سال ۱۳۸۴

برای تهیه جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده نیاز به مقدار مواد مصرفی طی دوره می باشد که با توجه به اینکه مقدار مواد خریداری شده طی دوره نیز داده نشده است می بایست از طریق جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته مقدار بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره ا بدست آوریم و سپس از طریق این مقدار می توانیم مقدار مواد مصرفی را محاسبه کنیم بنابر این مراحل کار به شرح زیر می باشد:

شرکت

جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته

برای دوره مالی منتهی به

۳۰۰,۰۰۰	موجودی کالای ساخته شده ابتدای دوره
	اضافه می شود:
<u>x</u>	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره
۳۰۰,۰۰۰+x	بهای تمام شده کالای آماده فروش
	کسر می شود:
<u>(۲۱۰,۰۰۰)</u>	بهای تمام شده کالای ساخته شده پایان دوره
۲,۰۵۰,۰۰۰	بهای تمام شده کالای فروش رفته طی دوره

از جدول بالا می توان مقدار x را محاسبه کنیم که برابر با ۱,۹۶۰,۰۰۰ ریال می شود بنابر این بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره ۱,۹۶۰,۰۰۰ ریال می شود. حال مقدار محاسبه شده را در جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده قرار می دهیم:

شرکت

جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده

برای دوره مالی منتهی به

۱۶۰,۰۰۰	موجودی کالای در جریان ساخت اول دوره
	اضافه می شود: جمع بهای ساخت
<u>x</u>	بهای مواد مستقیم مصرف شده
۹۴۰,۰۰۰	بهای دستمزد مستقیم
<u>۵۰۰,۰۰۰</u>	بهای سربار ساخت
۱,۴۴۰,۰۰۰+x	جمع بهای ساخت
۱,۶۰۰,۰۰۰+x	بهای تمام شده کالای در جریان ساخت طی دوره
	کسر می شود:
<u>(۲۴۰,۰۰۰)</u>	موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره
۱,۹۶۰,۰۰۰	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره

از رابطه بالا مقدار مواد مستقیم مصرف شده عدد ۶۰۰,۰۰۰ ریال محاسبه می شود. حال مقدار محاسبه شده را در جدول بالا قرار می دهیم تا جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده بدست آید.

۷ - اطلاعات زیر از دفاتر شرکت مهام استخراج شده است:

مواد مستقیم	۱۰۰,۰۰۰ ریال	موجودی کالای ساخته شده اول دوره	۵۴۵,۰۰۰ ریال
دستمزد غیر مستقیم	۴۲۰,۰۰۰ ریال	موجودی کالای در جریان ساخت انتهای دوره	۱۶۰,۰۰۰ ریال
هزینه حقوق اداری	۵۱,۰۰۰ ریال	موجودی کالای ساخته شده آخر دوره	۵۴۰,۰۰۰ ریال
هزینه استهلاک تجهیزات فروش	۳۷,۰۰۰ ریال	موجودی مواد اول دوره	۱۲۰,۰۰۰ ریال
سایر عوامل سربار	۶۸,۰۰۰ ریال	موجودی کالای در جریان ساخت اول دوره	۲۶۰,۰۰۰ ریال
فروش	۲,۵۴۰,۰۰۰ ریال	برگشت از خرید و تخفیفات مواد	۲۵,۰۰۰ ریال
خرید مواد مستقیم طی دوره	۵۱۰,۰۰۰ ریال	تخفیفات نقدی خرید مواد	۱۰,۰۰۰ ریال
موجودی مواد اولیه آخر دوره	۸۰,۰۰۰ ریال	هزینه حقوق کارکنان توزیع و فروش	۱۰۱,۰۰۰ ریال
هزینه استهلاک تجهیزات اداری	۳۲,۰۰۰ ریال	تخفیفات نقدی فروش	۱۷,۰۰۰ ریال
دستمزد مستقیم	۸۰۰,۰۰۰ ریال	هزینه حمل مواد مستقیم خریداری شده	۱۵,۰۰۰ ریال

مطلوبست: ۱- صورت بهای تمام شده کالای ساخته شده و فروش رفته

۲- صورت سود و زیان شرکت مهام

پاسخ قسمت ۱)

ابتدا می بایست گزارش مواد مستقیم مصرف شده را تهیه کنیم

شرکت

گزارش مصرف مواد

برای دوره مالی منتهی به

۱۲۰,۰۰۰	موجودی مواد مستقیم در ابتدای دوره
	اضافه می شود:
۴۷۵,۰۰۰	خرید خالص طی دوره
۱۵,۰۰۰	هزینه حمل مواد خریداری شده
۶۱۰,۰۰۰	موجودی مواد آماه برای مصرف
	کسر می شود:
(۸۰,۰۰۰)	موجودی مواد مستقیم در پایان دوره
۵۳۰,۰۰۰	بهای مواد مستقیم مصرف شده

نکته: برای بدست آوردن خرید خالص می بایست تخفیفات نقدی خرید و برگشت از خرید و تخفیفات را از مبلغ خرید طی دوره کسر نماییم.

۲-جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده:

شرکت

جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده

برای دوره مالی منتهی به

۲۶۰,۰۰۰	موجودی کالای در جریان ساخت اول دوره
	اضافه می شود: جمع بهای ساخت
۵۳۰,۰۰۰	بهای مواد مستقیم مصرف شده
۸۰۰,۰۰۰	بهای دستمزد مستقیم
۵۸۸,۰۰۰	بهای سربار ساخت
<u>۱,۹۱۸,۰۰۰</u>	جمع بهای ساخت
۲,۱۷۸,۰۰۰	بهای تمام شده کالای در جریان ساخت طی دوره
	کسر می شود:
(۱۶۰,۰۰۰)	موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره
<u>۲,۰۱۸,۰۰۰</u>	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره

۲-جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته:

شرکت

جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته

برای دوره مالی منتهی به

۵۴۵,۰۰۰	موجودی کالای ساخته شده ابتدای دوره
	اضافه می شود:
۲,۰۱۸,۰۰۰	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره
۲,۵۶۳,۰۰۰	بهای تمام شده کالای آماده فروش
	کسر می شود:
(۵۴۰,۰۰۰)	بهای تمام شده کالای ساخته شده پایان دوره
<u>۲,۰۲۳,۰۰۰</u>	بهای تمام شده کالای فروش رفته طی دوره

پاسخ قسمت ۲)

۲۲۱,۰۰۰ - ۳۲,۰۰۰ + ۳۷,۰۰۰ + ۱۰۱,۰۰۰ + ۵۱,۰۰۰ = جمع هزینه های اداری، فروش و عمومی

۲,۵۲۳,۰۰۰ - ۱۷,۰۰۰ - ۲,۵۴۰,۰۰۰ = فروش خالص

برای دوره مالی منتهی به

۲,۵۲۳,۰۰۰	درآمد فروش
	کسر می شود:
(۲,۰۲۳,۰۰۰)	بهای تمام شده کالای فروش رفته
۵۰۰,۰۰۰	سود ناویژه
	کسر می شود:
(۲۲۱,۰۰۰)	هزینه های اداری و ...
<u>۲۷۹,۰۰۰</u>	سود ویژه عملیاتی

۸- اطلاعات زیر در ارتباط با مانده بعضی از حساب های مالی سال ۸۱ شرکت تولیدی باران در دست است. این شرکت از سیستم ادواری جهت محاسبه بهای تمام شده استفاده می کند. مطلوبست تهیه صورت حساب های بهای تمام شده کالای ساخته شده و فروش رفته.

موجودی مواد اول دوره	۲۰,۰۰۰ ریال	موجودی کالای در جریان ساخت اول دوره	۱۵,۰۰۰ ریال
موجودی کالای ساخته شده اول دوره	۲۰,۰۰۰ ریال	خرید مواد	۴۰۰,۰۰۰ ریال
هزینه حمل و عوارض مواد خریداری شده	۲۰,۰۰۰ ریال	برگشت از خرید و تخفیفات	۱۵,۰۰۰ ریال
هزینه دستمزد مستقیم	۵۰۰,۰۰۰ ریال	کنترل سربار	۳۰۰,۰۰۰ ریال
موجودی مواد آخر دوره	۳۰,۰۰۰ ریال	موجودی کالای در جریان ساخت آخر دوره	۲۰,۰۰۰ ریال
فروش	۸۰۰,۰۰۰ ریال	هزینه های عمومی و اناری و فروش	۳۰۰,۰۰۰ ریال
موجودی کالای ساخته شده آخر دوره	۱۰,۰۰۰ ریال		

ابتدا می بایست گزارش مواد مستقیم مصرف شده را تهیه کنیم

شرکت

گزارش مصرف مواد

برای دوره مالی منتهی به ...

۲۰,۰۰۰	موجودی مواد مستقیم در ابتدای دوره
	اضافه می شود:
۳۸۵,۰۰۰	خرید خالص طی دوره
۲۰,۰۰۰	هزینه حمل مواد خریداری شده
۴۲۵,۰۰۰	موجودی مواد آماه برای مصرف
	کسر می شود:
(۳۰,۰۰۰)	موجودی مواد مستقیم در پایان دوره
۳۹۵,۰۰۰	بهای مواد مستقیم مصرف شده

نکته: برای بدست آوردن خرید خالص می بایست تخفیفات نقدی خرید و برگشت از خرید و تخفیفات را از مبلغ خرید طی دوره کسر نماییم.

۲-جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده:

شرکت

جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده

برای دوره مالی منتهی به

۱۵,۰۰۰	موجودی کالای در جریان ساخت اول دوره
	اضافه می شود: جمع بهای ساخت
۳۹۵,۰۰۰	بهای مواد مستقیم مصرف شده
۵۰۰,۰۰۰	بهای دستمزد مستقیم
۳۰۰,۰۰۰	بهای سربار ساخت
<u>۱,۱۹۵,۰۰۰</u>	جمع بهای ساخت
۱,۲۱۰,۰۰۰	بهای تمام شده کالای در جریان ساخت طی دوره
	کسر می شود:
(۲۰,۰۰۰)	موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره
<u>۱,۱۹۰,۰۰۰</u>	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره

۳-جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته:

شرکت

جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته

برای دوره مالی منتهی به

۲۰,۰۰۰	موجودی کالای ساخته شده ابتدای دوره
	اضافه می شود:
۱,۱۹۰,۰۰۰	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره
۱,۲۱۰,۰۰۰	بهای تمام شده کالای آماده فروش
	کسر می شود:
(۱۰,۰۰۰)	بهای تمام شده کالای ساخته شده پایان دوره
<u>۱,۲۰۰,۰۰۰</u>	بهای تمام شده کالای فروش رفته طی دوره

۹ اطلاعات زیر در دست است:

۱۵,۰۰۰ ریال	برگشت از خرید	۱,۷۵۰,۰۰۰ ریال	خرید مواد
۷۰۰,۰۰۰ ریال	کالای ساخته شده اول دوره	۸۰,۰۰۰ ریال	هزینه حمل
۲,۱۵۰,۰۰۰ ریال	دستمزد مستقیم	۱۲۰,۰۰۰ ریال	کالای در جریان ساخت اول دوره
۲,۸۵۰,۰۰۰ ریال	سربار کارخانه	۲۲۰,۰۰۰ ریال	کالای در جریان ساخت پایان دوره
صفر	کالای ساخته شده پایان دوره	۱۸۰,۰۰۰ ریال	مواد اول دوره
		۳۰,۰۰۰ ریال	مواد پایان دوره
			مطلوبست تهیه جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته

شرکت
 گزارش مصرف مواد
 برای دوره مالی منتهی به

۱۸۰,۰۰۰	موجودی مواد مستقیم در ابتدای دوره اضافه می شود:
۱,۷۳۵,۰۰۰	خرید خالص طی دوره
۸۰,۰۰۰	هزینه حمل مواد خریداری شده
۱,۹۹۵,۰۰۰	موجودی مواد آماه برای مصرف کسر می شود:
(۳۰,۰۰۰)	موجودی مواد مستقیم در پایان دوره
۱,۹۶۵,۰۰۰	بهای مواد مستقیم مصرف شده

نکته: برای بدست آوردن خرید خالص می بایست تخفیفات نقدی خرید و برگشت از خرید و تخفیفات را از مبلغ خرید طی دوره کسر نماییم.

۲- جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده:

شرکت
 جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده
 برای دوره مالی منتهی به

۱۲۰,۰۰۰	موجودی کالای در جریان ساخت اول دوره اضافه می شود: جمع بهای ساخت بهای مواد مستقیم مصرف شده
۱,۹۶۵,۰۰۰	بهای دستمزد مستقیم
۲,۱۵۰,۰۰۰	بهای سربار ساخت
۲,۸۵۰,۰۰۰	جمع بهای ساخت
۶,۹۶۵,۰۰۰	بهای تمام شده کالای در جریان ساخت طی دوره کسر می شود:
۷,۰۸۵,۰۰۰	موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره
(۲۲۰,۰۰۰)	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره
۶,۸۶۵,۰۰۰	۳- جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته:

شرکت

جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته

برای دوره مالی منتهی به

۷۰۰,۰۰۰	موجودی کالای ساخته شده ابتدای دوره		
	اضافه می شود:		
۶,۸۶۵,۰۰۰	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره		
۱,۲۱۰,۰۰۰	بهای تمام شده کالای آماده فروش		
	کسر می شود:		
(۰)	بهای تمام شده کالای ساخته شده پایان دوره		
۷,۵۶۵,۰۰۰	بهای تمام شده کالای فروش رفته طی دوره		
۸- با استفاده از اطلاعات زیر، صورت بهای تمام شده کالای ساخته شده را برای دوره مالی سال ۸۹ تهیه کنید. (سوال سال ۹۰)			
۵,۲۵۰ ریال	فروش	۱,۲۵۰,۰۰۰ ریال	تعمیر تجهیزات کارخانه
۷,۰۰۰ ریال	مواد اولیه پایان سال ۸۸	۳۷,۰۰۰ ریال	اجاره ساختمان تولید
۹۴,۰۰۰ ریال	کالای در جریان ساخت پایان سال ۸۸	۵۳,۹۰۰ ریال	هزینه تبلیغات
۱۲۹,۳۰۰ ریال	کالای ساخته شده پایان سال ۸۸	۶۲,۷۵۰ ریال	هزینه های اداری و تشکیلات
۴۲,۷۰۰ ریال	مواد اولیه مصرف شده	۱۷۵,۶۰۰ ریال	مواد اولیه در پایان سال ۸۹
۴۱,۵۰۰ ریال	بهای دستمزد مستقیم	۲۲۵,۰۰۰ ریال	کالای در جریان ساخت پایان ۸۹
۶۷,۳۰۰ ریال	ملزومات مصرفی کارخانه	۱۷,۸۴۰ ریال	کالای ساخته شده پایان سال ۸۹
	بهای دستمزد غیر مستقیم	۴۷,۰۰۰ ریال	(سوال سال ۹۰)

جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده:

شرکت

جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده

برای دوره مالی منتهی به

۵۳,۹۰۰	موجودی کالای در جریان ساخت اول دوره
	اضافه می شود: جمع بهای ساخت
۱۷۵,۶۰۰	بهای مواد مستقیم مصرف شده
۲۲۵,۰۰۰	بهای دستمزد مستقیم
۱۲۷,۰۹۰	بهای سربار ساخت
۵۲۷,۶۹۰	جمع بهای ساخت
۵۸۱,۵۹۰	بهای تمام شده کالای در جریان ساخت طی دوره
	کسر می شود:
(۴۱,۵۰۰)	موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره
۵۴۰,۰۹۰	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره

برای محاسبه سربار ساخت از رابطه زیر استفاده می کنیم:

اجاره ساختمان تولید+تعمیر تجهیزات کارخانه+بهای دستمزد غیر مستقیم+ملزومات مصرفی کارخانه= سربار ساخت

$$۱۲۷,۰۹۰ - ۵۷,۰۰۰ + ۵,۲۵۰ + ۴۷,۰۰۰ + ۱۷,۸۴۰ = \text{سربار ساخت}$$

۹ - اطلاعات زیر از دفاتر شرکت سپهر در پایان سال ۹۰ استخراج گردیده است:

خرید مواد	۲۵۵,۳۰۰	دستمزد مستقیم	۲۱۰,۱۰۰
سربار ساخت	۲۵۲,۵۰۰	هزینه های فروش	۱۷۷,۲۰۰
هزینه های عمومی و اداری	۲۰۳,۶۰۰	مالیات بر درآمد	۹۰,۰۰۰

موجودی های ابتدا و پایان دوره به شرح زیر می باشد:

	ابتدای دوره	پایان دوره	
موجودی مواد	۴۸,۷۰۰	۵۵,۲۰۰	
موجودی کالای در جریان ساخت	۲۱,۵۰۰	۱۴,۷۰۰	
موجودی کالای ساخته شده	۱۹۵,۶۰۰	۱۰۲,۳۰۰	
مطلوبست: محاسبه بهای تمام شده کالای ساخته شده (سوال سال ۹۱)			

شرکت

گزارش مصرف مواد

برای دوره مالی منتهی به ...

۴۸,۷۰۰	موجودی مواد مستقیم در ابتدای دوره
	اضافه می شود:
۲۵۵,۳۰۰	خرید خالص طی دوره
	هزینه حمل مواد خریداری شده
۳۰۴,۰۰۰	موجودی مواد آماه برای مصرف
	کسر می شود:
(۵۵,۲۰۰)	موجودی مواد مستقیم در پایان دوره
<u>۲۴۸,۸۰۰</u>	بهای مواد مستقیم مصرف شده

۲- جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده:

شرکت

جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده

برای دوره مالی منتهی به

۲۱,۵۰۰	موجودی کالای در جریان ساخت اول دوره
	اضافه می شود: جمع بهای ساخت
۲۴۸,۸۰۰	بهای مواد مستقیم مصرف شده
۲۱۰,۱۰۰	بهای دستمزد مستقیم
۲۵۲,۵۰۰	بهای سربار ساخت
۷۱۱,۴۰۰	جمع بهای ساخت
۷۳۲,۹۰۰	بهای تمام شده کالای در جریان ساخت طی دوره
	کسر می شود:
(۱۴,۷۰۰)	موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره
۷۱۸,۲۰۰	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره

۱۰- جدول اطلاعاتی زیر در مورد شرکت تولیدی مهتاب در دست است:

مانده آخر خردادماه	مانده اول خرداد	شرح
۴۰,۰۰۰	?	موجودی مواد مستقیم
۲۸۰,۰۰۰	?	موجودی کار در جریان ساخت
۸۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	کالای ساخته شده
	۲۴۰,۰۰۰	بهای دستمزد مستقیم
	۱۱۲,۰۰۰	هزینه های عمومی تولید (سربار)
	۱۸۰,۰۰۰	خرید مواد
	۲۰۰,۰۰۰	مواد مستقیم وارد شده به تولید
	۳۶۰,۰۰۰	بهای تمام شده کالای فروش رفته
	۱۰۰,۰۰۰	هزینه های بازار یابی
	۸۰,۰۰۰	هزینه های اداری
	۶۰۰,۰۰۰	فروش نسبه

مطلوبست: تهیه صورت بهای تمام شده کالای ساخته شده و صورت سود و زیان خرداد ماه شرکت مهتاب

شرکت

جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته

برای دوره مالی منتهی به ...

۱۰۰,۰۰۰	موجودی کالای ساخته شده ابتدای دوره
	اضافه می شود:
X	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره
X+۱۰۰,۰۰۰	بهای تمام شده کالای آماده فروش
	کسر می شود:
(۸۰,۰۰۰)	بهای تمام شده کالای ساخته شده پایان دوره
۳۶۰,۰۰۰	بهای تمام شده کالای فروش رفته طی دوره

از جدول بالا مقدار بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره برابر با ۳۶۰,۰۰۰ ریال بدست می آید.

شرکت

جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده

برای دوره مالی منتهی به ...

X	موجودی کالای در جریان ساخت اول دوره
	اضافه می شود: جمع بهای ساخت
۲۰۰,۰۰۰	بهای مواد مستقیم مصرف شده
۲۴۰,۰۰۰	بهای دستمزد مستقیم
۱۱۲,۰۰۰	بهای سربار ساخت
۵۵۲,۰۰۰	جمع بهای ساخت
X+۵۵۲,۰۰۰	بهای تمام شده کالای در جریان ساخت طی دوره
	کسر می شود:
(۲۸۰,۰۰۰)	موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره
۳۶۰,۰۰۰	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره

حال از جدول بالا مقدار موجودی کالای در جریان ساخت ابتدای دوره برابر با ۶۸۰,۰۰۰ ریال می شود.

شرکت

صورت سود و زیان

برای دوره مالی منتهی به ...

۶۰۰,۰۰۰	درآمد فروش
	کسر می شود:
(۳۶۰,۰۰۰)	بهای تمام شده کالای فروش رفته
۲۴۰,۰۰۰	سود ناویژه
	کسر می شود:
(۱۸۰,۰۰۰)	هزینه های اداری و ...
۶۰,۰۰۰	سود ویژه عملیاتی

بهای تمام شده در موسسات خدماتی

قبلا آموختیم که شرکت ها از نظر نوع فعالیت به سه دسته (۱) شرکت های خدماتی (۲) شرکت های بازرگانی (۳) شرکت های تولیدی تقسیم بندی می شوند در این فصل نحوه محاسبه بهای تمام شده در موسسات خدماتی را بررسی می کنیم.
بهای تمام شده در موسسات خدماتی:

در شرکت های خدماتی معاملاتی بابت کالا انجام نمی شود بنابراین در این نوع شرکت ها بحث مواد مستقیم و غیر مستقیم وجود ندارد بنابراین اقلام بهای تمام شده در شرکت های خدماتی فقط شامل دستمزد مستقیم و سربار می باشد.

در شرکت های خدماتی برای محاسبه بهای تمام شده خدمات ارائه شده، ابتدا حسابی به نام "کار در جریان" یا "خدمات در دست اقدام" ایجاد می شود و کلیه اقلام مربوط به دستمزد و سربار به این حساب منظور می گردد با این کار همواره حسابی به نام "کار در جریان" داریم که مانده آن نشان دهنده کلیه اقلام مربوط به بهای تمام شده خدمات می باشد و در پایان دوره مالی یا زمان نیاز مدیریت به اطلاعات می توانیم بسته به نیاز اطلاعاتی مدیریت مانده این حساب را بین فعالیت های مختلف یا دپارتمان های مختلف سرشکن کنیم. در صورتی که مدیریت قصد داشته باشد بهای تمام شده هر کدام از خدمات را با بهای تمام شده پیش بینی شده مقایسه کند می بایست مانده حساب کار در جریان (شامل دستمزد پرداختی و سربار) را بر روی خدمات مختلف سرشکن کنیم ولی اگر مدیریت قصد داشته باشد عملکرد قسمت های مختلف شرکت را ارزیابی کند می بایست مانده حساب کار در جریان را بر روی دپارتمان های مختلف شرکت سرشکن کنیم.

نمونه سوال

شرکت خدماتی ایران طی سال ۹۲ مقدار ۲۲۰۰ ساعت خدمات برای دو مشتری خود ارائه نموده است. شرکت برای هر ساعت مبلغ ۲۰۰۰ ریال حقوق پرداخت می نماید و سربار قابل تخصیص به خدمات بر اساس ۷۵ درصد دستمزد مستقیم اختصاص می یابد. شرکت برای مشتریان به ازای هر ساعت ارائه خدمات مبلغ ۴۰۰۰ ریال فاکتور صادر می کند. اگر نحوه ارائه خدمات شرکت طبق جدول زیر باشد مطلوبست:

الف) محاسبه بهای تمام شده خدمات برای هر کدام از شرکت ها

ب) محاسبه بهای تمام شده خدمات برای هر یک از دپارتمان های شرکت ایران

ج) محاسبه سود ناویژه هر یک از دپارتمان ها

نام مشتری / دپارتمان	طراحی سیستم	خدمات جانبی
شرکت آلفا	۹۰۰	۳۰۰
شرکت بتا	۷۰۰	۳۰۰
جمع	۱۶۰۰	۶۰۰

برای حل مسئله ابتدا باید مقدار دستمزد مستقیم و سربار را محاسبه:

$$۴,۴۰۰,۰۰۰ = ۲,۰۰۰ \times ۲۲۰۰ = \text{دستمزد مستقیم}$$

$$۳,۳۰۰,۰۰۰ = ۴,۴۰۰,۰۰۰ \times ۷۵\% = \text{سربار}$$

پاسخ قسمت الف)

$2,400,000 - 2000 \times (900 + 300) =$ سهم شرکت آلفا از بهای دستمزد مستقیم
 $1,800,000 - 75\% \times 2,400,000 =$ سهم شرکت آلفا از بهای سربار
 $4,200,000 - 2,400,000 + 1,800,000 =$ بهای تمام شده خدمات برای شرکت آلفا
 $2,000,000 - 2000 \times (700 + 300) =$ سهم شرکت بتا از بهای دستمزد مستقیم
 $1,500,000 - 75\% \times 2,000,000 =$ سهم شرکت بتا از بهای سربار
 $3,500,000 - 2,000,000 + 1,500,000 =$ بهای تمام شده خدمات برای شرکت بتا

پاسخ قسمت ب)

$3,200,000 - 2000 \times 1600 =$ سهم دپارتمان طراحی از دستمزد مستقیم
 $2,400,000 - 75\% \times 3,200,000 =$ سهم دپارتمان طراحی از سربار
 $5,600,000 - 2,400,000 + 3,200,000 =$ بهای تمام شده خدمات دپارتمان طراحی
 $1,200,000 - 2000 \times 600 =$ سهم دپارتمان خدمات جانبی از دستمزد مستقیم
 $900,000 - 75\% \times 1,200,000 =$ سهم دپارتمان خدمات جانبی از سربار
 $2,100,000 - 900,000 + 1,200,000 =$ بهای تمام شده خدمات دپارتمان خدمات جانبی

پاسخ قسمت ج)

برای محاسبه سود ناویژه هر یک از دپارتمان ها باید بهای تمام شده خدمات آن ها را از درآمد خدمات کسر کنیم.

$800,000 - 5,600,000 - (1600 \times 4000) =$ سود ناویژه دپارتمان طراحی سیستم
 $300,000 - 2,100,000 - (600 \times 4000) =$ سود ناویژه دپارتمان خدمات جانبی

بهای تمام شده در شرکت های بازرگانی

شرکت های بازرگانی شرکت هایی هستند که کالاهایی را خریداری و بدون ایجاد تغییر در آن ها بفروش می رسانند.

نحوه تعیین بهای تمام شده کالای فروش رفته در شرکت های بازرگانی به نوع سیستم ثبت موجودی ها و نحوه شناسایی موجودی ها بستگی دارد که در اینجا جهت یادآوری مطالبی در این خصوص ارائه می شود.

نظام های بهای تمام شده در موسسات بازرگانی:

بطور کلی دو نوع سیستم ثبت موجودی ها در شرکت های بازرگانی مورد استفاده قرار می گیرد:

۱-نظام دائمی نگهداری اطلاعات بهای تمام شده موجودی ها:

در این سیستم کلیه تغییرات موجودی کالا ثبت می شود بنابراین ثبت های زیر در این سیستم تنظیم می گردد:

الف) هنگام خرید کالا:

موجودی کالا ***

بانک/حسابهای پرداختی ***

ب) هنگام خروج کالا از انبار و فروش کالا:

بانک ***

فروش *** (به قیمت فروش)

بهای تمام شده کالای فروش رفته ***

موجودی کالا *** (به بهای تمام شده کالا)

در این سیستم مانده حساب موجودی کالا همواره نشان دهنده بهای تمام شده کالاهای آماده فروش در انبار است و مانده حساب بهای تمام شده کالای فروش رفته نیز خود نشان دهنده بهای کالاهایی است که طی دوره به فروش رسیده اند بنابراین در این سیستم نیازی به محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته نیست و مانده این حساب در دفاتر شرکت نشان دهنده بهای کالاهای فروش رفته می باشد.

۲-نظام ادواری نگهداری اطلاعات بهای تمام شده موجودی ها:

در این سیستم تغییرات موجودی کالا ثبت نمی شود و مانده حساب موجودی کالا همواره نشان دهنده مانده موجودی کالای ابتدای سال است بنابراین ثبت های زیر در این سیستم تنظیم می گردد:

الف) هنگام خرید کالا:

خرید ***

بانک ****

ب) هنگام خروج کالا از انبار و فروش کالا:

بانک ***

فروش *** (به قیمت فروش)

در این سیستم در پایان سال موجودی کالای انبار شمارش می شود تا تعداد موجودی کالای پایان دوره بدست آید سپس با یکی از روش های شناسایی موجودی ها (فایفو، میانگین، شناسایی ویژه) موجودی های شمارش شده قیمت دار می شوند و بهای تمام شده کالای فروش رفته از رابطه زیر محاسبه می شود:

موجودی پایان دوره - خریدهای طی دوره + موجودی اول دوره = بهای تمام شده کالای فروش رفته

نمونه سوال

۱- گردش موجودی انبار کالای شرکت آلفا طی خرداد ماه به شرح زیر است:

خرید نقدی ۱۲۰ واحد کالا به بهای تمام شده ۶۶۰,۰۰۰ ریال

فروش نقدی ۳۰ واحد کالا به بهای ۱۸۰,۰۰۰ ریال

خرید نقدی ۲۰ واحد کالا به بهای تمام شده ۱۲۰,۰۰۰ ریال

فروش نقدی ۴۰ واحد کالا به بهای ۲۶۰,۰۰۰ ریال

اگر موجودی کالای ابتدای خرداد صفر باشد مطلوب است:

الف) ارائه ثبت های لازم در سیستم دائمی طبق روش فایفو و تعیین بهای تمام شده کالای فروش رفته

ب) ارائه ثبت های لازم در سیستم ادواری طبق روش فایفو و تعیین بهای تمام شده کالای فروش رفته

پاسخ قسمت الف)

موجودی کالا ۶۶۰,۰۰۰

بانک ۶۶۰,۰۰۰ (۱)

بانک ۱۸۰,۰۰۰

فروش ۱۸۰,۰۰۰ (۲)

در روش دائمی در هنگام فروش کالا دو ثبت زده می شد یکی به بهای فروش (ثبت شماره ۲) و یکی به بهای تمام شده. حال باید بهای تمام شده ۳۰ عدد کالای فروخته شده را بدست آوریم که با توجه به اینکه روش فایفو است متوجه می شویم که کالاهای فروخته شده از اولین خریدها است پس ۳۰ عدد کالای فروخته شده از محل همان ۱۲۰ عدد کالای خریداری شده هستند که به بهای هر واحد ۵۵۰۰ ریال (۱۲۰ × ۵۵۰۰ = ۶۶۰,۰۰۰) خریداری شده اند بنابراین بهای تمام شده ۳۰ عدد کالای فروخته شده برابر با ۱۶۵,۰۰۰ ریال (۵۵۰۰ × ۳۰) می شود.

بهای تمام شده کالای فروش رفته ۱۶۵,۰۰۰

(۳) موجودی کالا ۱۶۵,۰۰۰

موجودی کالا ۱۲۰,۰۰۰

(۴) بانک ۱۲۰,۰۰۰

بانک ۲۶۰,۰۰۰

(۵) فروش ۲۶۰,۰۰۰

حال باید ثبت مربوط به بهای تمام شده ۴۰ عدد کالای فروخته شده تنظیم گردد برای این کار ابتدا می بایست بهای تمام شده هر واحد کالای فروخته شده را با روش فایفو محاسبه کنیم. چون روش فایفو است می دانیم که کالاهایی فروخته شده از محل خریدهای اول است. همانگونه که می دانیم در روش فایفو فرض می شود که فروش کالاها از محل کالاهایی است که ابتدا خریداری شده اند بنابراین در این مسئله ۴۰ عدد کالای فروخته شده از محل همان ۱۲۰ عدد کالای خریداری شده اول دوره است که به نرخ ۵۵۰۰ ریال خریداری شده اند بنابراین بهای تمام شده ۴۰ عدد کالا فروخته شده برابر با ۲۲۰,۰۰۰ ریال می شود.

بهای تمام شده کالای فروش رفته ۲۲۰,۰۰۰

(۶) موجودی کالا ۲۲۰,۰۰۰

حال اگر از حساب بهای تمام شده کالای فروش رفته مانده گیری کنیم، مانده این حساب برابر با ۳۸۵,۰۰۰ می شود که همان بهای تمام شده کالای فروش رفته است که در صورت حساب سود و زیان شرکت گزارش می شود.

پاسخ قسمت ب)

خرید ۶۶۰,۰۰۰

(۱) بانک ۶۶۰,۰۰۰

بانک ۱۸۰,۰۰۰

(۲) فروش ۱۸۰,۰۰۰

خرید	۱۲۰,۰۰۰
بانک (۳)	۱۲۰,۰۰۰
بانک	۲۶۰,۰۰۰
فروش (۴)	۲۶۰,۰۰۰

حال برای محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته ابتدا می بایست بهای موجودی کالای پایان دوره را محاسبه و در رابطه قرار دهیم برای این کار ابتدا تعداد موجودی پایان دوره را بدست می آوریم:

$$۷۰ - ۴۰ - ۲۰ + ۳۰ - ۱۲۰ = \text{تعداد موجودی پایان دوره}$$

چون روش فایفو است بنابراین این کالای فروش رفته از محل خریدهای اول و موجودی پایان دوره از محل خریدهای آخر می باشد در این مسئله از تعداد ۷۰ عدد موجودی پایان دوره تعداد ۲۰ عدد از محل خرید دوم (با قیمت هر واحد ۶۰۰۰ ریال) و مابقی از محل خرید اول (با قیمت هر واحد ۵۵۰۰ ریال) می باشد بنابراین بهای موجودی پایان دوره برابر می شود با:

$$۳۹۵,۰۰۰ - (۲۰ \times ۶۰۰۰) + (۵۰ \times ۵۵۰۰) = \text{بهای موجودی پایان دوره}$$

حال از رابطه زیر بهای کالای فروش رفته را محاسبه می کنیم:

موجودی پایان دوره - خریدهای طی دوره + موجودی اول دوره = بهای تمام شده کالای فروش رفته

$$۳۸۵,۰۰۰ - ۳۹۵,۰۰۰ + (۱۲۰,۰۰۰ + ۶۶۰,۰۰۰) = \text{بهای تمام شده کالای فروش رفته}$$

نکته: در این مثال بهای تمام شده کالای فروش رفته در هر دو سیستم برابر شد اما این مورد همیشگی نیست و معمولاً نتایج دو روش برابر نخواهد بود.

نحوه محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته در شرکت های تولیدی را در فصل دوم در قالب گزارش اقلام بهای تمام شده مورد بررسی قرار دادیم که در اینجا از تکرار آن خودداری می کنیم.

۲- بهای تمام شده کالای خریداری شده شرکت شادمان طی دوره ۲,۳۸۵,۰۰۰ ریال و بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره ۲۸۲,۰۰۰ ریال و درآمد فروش ۴,۵۰۰,۰۰۰ ریال و سود ناویژه ۲۲ درصد درآمد فروش می باشد.

مطلوبست محاسبه بهای تمام شده موجودی کالای ابتدای دوره (سوال سال ۹۴)

حل مسئله:

برای حل این مسئله می توانیم از قسمت هایی از صورت حساب سود و زیان استفاده کنیم.

$$۹۹۰,۰۰۰ = ۲۲\% \times ۴,۵۰۰,۰۰۰ = \text{سود ناویژه}$$

بهای تمام شده کالای فروش رفته - درآمد فروش = سود ناویژه

۳,۵۱۰,۰۰۰ - بهای تمام شده کالای فروش رفته

برای محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته در صورت حساب سود و زیان از رابطه زیر استفاده می کردیم:

بهای موجودی پایان دوره - هزینه حمل کالا + بهای خرید خالص طی دوره + بهای موجودی اول دوره = بهای تمام شده

۲۸۳,۰۰۰ - ۰ + ۲,۳۸۵,۰۰۰ + بهای موجودی اول دوره = ۳,۵۱۰,۰۰۰

بهای موجودی اول دوره = ۱,۴۰۸,۰۰۰

۲- هزینه های عمومی و اداری و فروش شرکت تولیدی آسمان طی سال ۱۳۹۲ معادل ۲۵ درصد بهای تمام شده کالای فروش رفته می باشد و بهای تمام شده عملیات شرکت بالغ بر ۳,۴۷۸,۰۰۰ ریال و درآمد فروش ۳,۴۰۰,۰۰۰ ریال است.

مطلوبست محاسبه سود ناویژه شرکت در سال ۱۳۹۲ (سوال سال ۹۴)

اگر در صورت حساب سود و زیان دقت کنید هزینه های عملیات شرکت به دو قسمت تقسیم می شوند:

الف) بهای تمام شده کالای فروش رفته که در صورت حساب سود و زیان از مبلغ درآمد فروش کسر می شوند تا سود(زیان) ناویژه محاسبه شود.

ب) هزینه های عملیاتی که در صورت حساب سود و زیان شرکت از سود ناویژه کسر می شوند تا سود(زیان) عملیاتی محاسبه شود.

در این مسئله بهای تمام شده عملیات همان جمع این دو نوع هزینه است بنابراین داریم:

هزینه های عملیاتی(عمومی و اداری و فروش) + بهای تمام شده کالای فروش رفته = بهای تمام شده عملیات

همچنین در صورت مسئله مشخص شده است که مبلغ هزینه های عملیاتی برابر با ۲۵ درصد بهای تمام شده کالای فروش رفته است بنابراین با جایگزین اطلاعات در رابطه بالا داریم:

(بهای تمام شده کالای فروش رفته) ۲۵٪ + بهای تمام شده کالای فروش رفته = ۳,۴۷۸,۰۰۰

(بهای تمام شده کالای فروش رفته) ۱/۲۵ = ۳,۴۷۸,۰۰۰

۲,۷۸۲,۴۰۰ - بهای تمام شده کالای فروش رفته

بعد از محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته می توانیم سود ناویژه را از رابطه زیر محاسبه کنیم:

بهای تمام شده کالای فروش رفته - درآمد فروش = سود ناویژه

۶۱۷,۶۰۰ = ۲,۷۸۲,۴۰۰ - ۳,۴۰۰,۰۰۰ = سود ناویژه